

DELOVANJE SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNIH KNJIŽNIC V LETU 1978

Statistični podatki o delovanju občinskih matičnih in drugih knjižnic v Sloveniji za leto 1978 kažejo, da se njihova rast nadaljuje in da so knjižnice v številnih občinah dosegle dogovorjena poprečja razvoja, čeprav je še vedno veliko oziroma preveč tudi takih matičnih knjižnic, ki so to le po imenu, ne pa tudi po svojem delovanju.

Značilna za sedanjo stopnjo razvoja splošnoizobraževalnega knjižničarstva je določena nestabilnost mreže stacionarnih izposojevališč, saj njihovo število nenehno niha. Vsako leto, vsaj statistično vzeto, odstopamo od pričakovanih rezultatov. Če smo npr. v l. 1977 zabeležili delovanje 185 stalnih izposojevališč matičnih knjižnic, jih je letos delovalo le 152 ali 33 manj kot preteklo leto. Nekoliko je na te spremembe vplivala tudi uvedba dveh novih bibliobusov, vendar si take izpade lahko razlagamo s šibkostjo knjižničarstva, ki ni sposobno zagotoviti tekočega delovanja obstoječe knjižnične mreže ali ustrezno zajemati statističnih podatkov o delovanju knjižnic.

V letu 1978 je delovalo 61 občinskih in drugih večjih knjižnic, 155 dislociranih enot in izposojevališč matičnih knjižnic, 122 društvenih oziroma krajevnih knjižnic in 410 bibliobusnih postajališč ter drugih potujočih knjižnic. Glede na preteklo leto se je torej zmanjšalo skupno število stalnih knjižnic za 44 in povečalo število potujočih mest izposoje za 97, tako da imamo skupaj 743 vseh knjižnic, izposojevališč in drugih mest knjižnične izposoje.

Splošnoizobraževalna knjižnična mreža je strokovno razmeroma dobro opremljena. Vsaka knjižnica ima za svoj knjižni fond obecedni imenski katalog, večina pa jih ima tudi sistematski katalog univerzalne decimalne klasifikacije. Velika pomoč knjižnicam je centralna izdelava katalognih kartic slovenskega tiska, ki jih za vso knjižnično mrežo SIK izdeluje strokovna služba v NUK, saj večina knjižnic nabavlja predvsem literaturo v slovenskem jeziku. Prirast knjižničnega gradiva v drugih jezikih v Sloveniji ni prav velika. Zanimivo je, da je nad 1000 enot knjig v drugih jezikih bilo kupljenih le v treh knjižnicah splošnoizobraževalne knjižnične mreže, in sicer v Osrednji knjižnici Celje, v Delavski knjižnici v Ljubljani in v Goriški knjižnici F. Bevka v Novi Gorici.

Prirast knjižničnega gradiva je bil v lanskem letu prvič po več letih zopet nekoliko večji, saj je bilo kupljenih 114.100 novih knjig ali za 14,5 % več kot preteklo leto. Vidno pomoč knjižnicam predstavlja literatura, ki jo zanjo odkupi Kulturna skupnost Slovenije.

Odkup znaša dobro četrtnino vsega dotoka literature v knjižnice. V lanskem letu je bilo vključenih v izposojno že 39.906 knjig iz tega odkupa. V knjižnice prihaja literatura še po uredbi o obveznem izvodu, z zamenjavo ali kot dar. Lansko leto je bilo skupaj pridobljenega 191.010 enot knjižničnega gradiva ali 29.335 enot več, kar pomeni 18,2 % večji prirast v primerjavi s preteklim letom.

Temeljna knjižna zaloga je v letu 1978 znašala 3.029.338 enot, povprečno nekaj manj kot 1,7 knjige na prebivalca. V lanskem letu je bilo opazno tudi večje izločanje zastarele literature, saj se morajo knjižnice zaradi premajhnih prostorov odločati za sprotni odpis oziroma odstranitev starejše literature, ki ni vedno tudi zastarela. V vsej splošnoizobraževalni knjižnični mreži je namreč na razpolago komaj 20.662 m² prostora za knjižnice. Če vemo, da je v sedanjem sistemu, skromno vzeto (ne po standardih), možno postaviti na m² površine le 100 knjižnih enot, vidimo, v kakšni nezavidljivi prostorski stiski tiči slovensko splošnoizobraževalno knjižničarstvo. Vlaganja v prostorske kapacitete pa so kljub prizadevanjem še vedno minimalna, čeprav je v zadnjem času na vidiku več novogradenj in vrsta adaptacij knjižničnih prostorov.

Koliko knjižničnih delavcev je zaposlenih v splošnoizobraževalnih knjižnicah? V letu 1978 je bilo v njih stalno zaposlenih 333 strokovnih ter 70 upravnih in tehničnih delavcev; delno je bilo zaposlenih 139, od tega 53 strokovnih delavcev. Na novo se je zaposlilo 14 novih stalno zaposlenih delavcev ali 3,7 %.

V letu 1978 so imele knjižnice 95.814.494 din skupnega prihodka, od tega 81.379.112 din od kulturnih skupnosti, lastnega dohodka 6.331.588 din in iz drugih virov 8.103.894 din. Skupni dohodek se je povečal za 35,6 %. Zanimivo je, da so knjižnice na posebno zahtevo Kulturne skupnosti Slovenije povečale sredstva za nakup knjig za več kot 100 %. V letu 1977 so znašala skupna sredstva za nakup knjig 7.335.700 din, leta 1978 pa 15.254.085 din. Tudi nova merila in ukrepi, ki jih je KSS uvedla za pomoč knjižnicam na nerazvitih območjih, so rodili viden uspeh.

Dejavnost knjižnic se tudi v letu 1978 ni bistveno povečala. Lahko rečemo, da bodo rezultati ob koncu drugega petletnega plana razvoja knjižnic nekoliko nižji od tistih, ki smo jih zapisali v planu.

V knjižnice je bilo preteklo leto vpisanih 204.859 bralcev, ki so obiskali knjižnice 2.031.989-krat. Obisk v knjižnicah se letos praktično ni povečal in je od lanskega narastel za 20.110 obiskov ali za 1 %. Statistično spremljanje obiskov dejansko ni realno, ker nad polovica knjižnic obiskovalcev čitalnic sploh ne beleži, ker bi vodenje take evidence zahtevalo v čitalnici posebnega delavca.

Izposojenih je bilo 4,165.411 knjižnih enot na dom in 606.352 enot v čitalnicah, skupaj 4,771.163 enot ali 119.783 enot več kot preteklo leto, kar pomeni 2,5^o/o povečanje. Omeniti je treba, da je v preteklem letu vrsta knjižnic adaptirala svoje prostore in da so nekatere večje knjižnice poslovale z omejenimi možnostmi oziroma sploh niso poslovale.

Ančka Korže-Strajnar

Tek. št.	Matične in osrednje knjižnice v občinah	Število zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Število obiskov	Finančna sredstva	
						skupaj	od tega za knjige
1.	Lavričeva knj. AJDOVSCINA	24.447	1.839	63.265	26.748	997.035,—	132.275,—
2.	Obč. mat. knj. BREŽICE	20.294	2.004	33.564	14.933	770.225,—	103.776,—
3.	Osrednja knj. CELJE	265.300	9.654	350.337	137.949	7,332.662,—	817.258,—
4.	Obč. knj. CERKNICA	13.110	1.183	22.274	8.716	324.014,—	111.473,—
5.	Knjižnica ČRNOMELJ	12.651	1.888	16.674	7.096	386.284,—	88.332,—
6.	Obč. mat. knj. DOMŽALE	33.933	6.674	43.970	19.862	503.608,—	93.234,—
7.	Knjižnica DRAVOGRAD	ni podatkov					
8.	Obč. mat. knj. GOR. RADGONA	12.740	820	11.338	8.850	481.689,—	93.975,—
9.	Sploš. izobr. knj. GROSUPLJE	18.649	2.037	41.818	26.552	666.791,—	161.509,—
10.	Ljudska knj. HRASTNIK	13.652	1.191	16.011	8.405	411.252,—	87.038,—
11.	Mestna knj. IDRILJA	42.061	2.649	33.709	21.997	1,008.091,—	212.450,—
12.	Mat. knj. IL. BISTRICA	18.530	1.501	39.387	17.361	509.673,—	97.716,—
13.	Mat. knj. IZOLA	23.725	719	29.103	21.860	534.077,—	71.083,—
14.	Obč. knj. JESENICE	61.135	2.666	60.497	22.361	1,233.642,—	238.317,—

Tek. št.	Matične in osrednje knjižnice v občinah	Število zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Število obiskov	Finančna sredstva	
						skupaj	od tega za knjige
15.	Mat. knj. KAMNIK	29.838	3.312	30.876	23.516	1,026.068,—	286.572,—
16.	Ljudska knj. KOČEVJE	26.018	2.217	79.969	33.467	940.529,—	173.643,—
17.	Osrednja knj. KOPER	239.613	6.990	93.892	51.640	3,234.586,—	338.062,—
18.	Osrednja knj. KRANJ	188.657	10.754	243.179	123.187	5,404.089,—	737.162,—
19.	Valvazorjeva knj. KRŠKO	11.415	1.661	16.418	7.336	890.960,—	154.346,—
20.	Mestna knj. LASKO	5.388	1.070	8.353	5.190	427.056,—	125.194,—
21.	Mat. knj. LENART	15.791	1.220	9.783	4.792	486.304,—	71.425,—
22.	Knjižnica LENDAVA	32.053	3.340	29.964	19.238	1,288.748,—	197.329,—
23.	Mat. knj. LITIJA	14.488	1.428	41.848	14.477	648.628,—	101.604,—
24.	Knj. Bežigrad LJUBLJANA-BŽG.	42.672	3.545	117.194	49.930	2,036.885,—	398.764,—
25.	Delavska knj. LJUBLJANA-CENTER	125.846	4.220	175.437	73.832	2,958.255,—	448.851,—
	Mestna knj. LJUBLJANA-CENTER	103.113	3.960	224.684	118.833	4,540.016,—	707.189,—
	Pionirska knj. LJUBLJANA-CENTER	50.297	3.160	101.406	40.134		245.955,—
	Potujoča knj. LJUBLJANA	13.801	1.943	40.209	9.598	1,090.441,—	183.775,—

Tek. št.	Matične in osrednje knjižnice v občinah	Število zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Število obiskov	Finančna sredstva	
						skupaj	vsaj po za knjige
26.	Knj. J. Mazovca LJUBLJANA-MOSTE	44.849	3.718	148.647	73.073	2.061.414,—	427.002,—
27.	Knj. Šiška LJUBLJANA-ŠIŠKA	47.149	3.698	130.149	61.562	1.863.917,—	431.656,—
28.	Knj. Prežihov Voranc LJUBLJANA-VIČ	34.174	3.337	117.171	49.933	1.693.280,—	500.181,—
29.	Mat. knj. LJUTOMER	16.150	1.637	27.095	13.661	551.501,—	168.522,—
30.	Mat. knj. LOGATEC	10.430	622	14.157	9.889	127.965,—	46.719,—
31.	Mariborska knj. MARIBOR	205.626	12.824	512.668	223.442	8.450.574,—	1.282.511,—
32.	Mat. knj. METLIKA	5.290	1.450	3.702	1.751	71.949,—	54.276,—
33.	Knjižnica MOZIRJE	8.860	1.925	10.004	6.197	784.675,—	264.382,—
34.	Pokr. in štud. knj. MURSKA SOBOTA	97.716	5.253	69.056	58.826	3.388.636,—	546.412,—
35.	Gor. knj. F. Bevka NOVA GORICA	133.976	9.081	101.428	50.729	3.842.496,—	639.256,—
36.	SK Mirana Jarca NOVO MESTO	243.221	6.427	30.873	39.575	3.081.453,—	319.809,—
37.	Ljudska knj. ORMOŽ	9.633	2.352	10.526	6.154	518.567,—	220.116,—
38.	Mat. knj. PIRAN	29.096	1.489	44.885	24.905	809.708,—	91.281,—
39.	Mestna knj. POSTOJNA	33.201	4.088	60.369	38.960	1.356.056,—	334.110,—

Tek. št.	Matične in osrednje knjižnice v občinah	Število zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Število obiskov	Finančna sredstva	
						skupaj	od tega za knjige
40.	Ljudska knj. PTUJ	92.628	6.912	52.419	37.551	2.357.338,—	318.792,—
41.	Knjižnica RADLJE OB DRAVI	10.667	916	18.635	8.660	234.826,—	53.089,—
42.	Knj. A. T. Linhart RADOVLJICA	56.167	3.220	85.602	34.337	1.322.065,—	319.395,—
43.	Kor. osrednja knj. RAVNE NA KOR.	98.377	4.755	10.525	25.120	2.337.774,—	247.196,—
44.	Ljudska knj. RIBNICA	10.081	831	13.361	6.327	284.419,—	50.449,—
45.	Obč. knj. SEVNICA	10.110	940	12.013	5.851	308.204,—	64.785,—
46.	Kosovelova knj. SEŽANA	27.695	2.184	21.883	15.857	864.179,—	157.034,—
47.	Knj. Ks. Meška SLOVENJ GRADEC	16.135	1.708	29.591	18.873	747.379,—	145.181,—
48.	Mat. knj. SLOV. BISTRICA	21.163	1.572	20.308	14.429	877.601,—	109.129,—
49.	Obč. ljudska knj. SLOV. KONJICE	17.245	2.785	30.985	11.113	571.103,—	158.916,—
50.	Knjižnica SENTJUR	9.023	1.263	8.557	5.668	261.076,—	113.815,—
51.	Knj. I. Tavčarja SKOFJA LOKA	47.495	3.686	102.776	40.390	2.853.254,—	411.644,—
52.	Obč. mat. knj. ŠMARJE PRI JELŠAH	19.395	1.220	7.462	3.438	375.804,—	127.038,—
53.	Knjižnica TOLMIN	25.015	1.707	41.305	19.015	1.006.266,—	163.980,—

Tek. št.	Matične in osrednje knjižnice v občinah	Število zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Število obiskov	Finančna sredstva	
						skupaj	od tega za knjige
54.	Ljudska knj. TRBOVLJE	20.833	1.261	30.075	14.535	502.000,—	42.323,—
55.	Knjižnica TREBNJE	14.894	1.342	22.106	11.206	393.652,—	86.103,—
56.	Tržiška knj. TRŽIČ	19.737	2.268	46.131	21.362	855.784,—	165.000,—
57.	Knjižnica VELENJE	35.456	2.729	85.061	48.327	8.044.240,—	248.280,—
58.	Cankarjeva knj. VRHNIKA	26.500	2.668	67.695	26.123	1.639.633,—	324.502,—
59.	Javna knj. ZAGORJE OB SAVI	18.466	1.921	24.415	12.003	584.987,—	85.055,—
60.	Obč. mat. knj. ZALEC	14.265	1.757	16.800	7.710	658.332,—	241.794,—

Tek. št.	Društvene in krajevne knjižnice	Število zvezkov	Prirast literature	Izposoja	Število obiskov	Finančna sredstva skupaj
1.	BREŽICE	3.575	76	403	325	5.056,—
2.	KRANJ	17.019	176	16.399	7.118	18.474,—
3.	KRŠKO	2.762	41	2.112	1.975	6.090,—
4.	LAŠKO	8.198	726	3.969	2.192	100.127,—
5.	LENART	456	—	238	121	—
6.	LJUBLJANA VIČ-RUDNIK	18.624	1.702	36.929	16.350	136.358,—
7.	MARIBOR	25.793	772	14.221	6.413	49.418,—
8.	MURSKA SOBOTA	18.223	1.972	7.970	7.508	25.350,—
9.	PTUJ	20.076	586	10.521	4.313	2.596,—
10.	RAVNE NA KOROŠKEM	37.044	2.877	31.076	15.799	444.706,—
11.	SLOV. BISTRICA	7.864	622	3.557	1.483	—
12.	TRBOVLJE	7.030	142	8.622	3.985	—
13.	ŽALEC	25.900	1.200	25.900	—	—

